

POLECENIA

KSIĘGARSKIE I KUPIECKIE

dla Duchowieństwa archidiecezyi Gnieźniensko-Poznańskiej, dyecezyi Chełmińskiej i Wrocławskiej.

„POLECENIA“ wychodzą 15. każdego miesiąca z przesyłką bezpłatną do wszystkich Księży powyższych dyecezyi.

Ogłoszenia należy przysyłać najpóźniej do 13. każdego miesiąca do ekspedycyi „POLECEN“ (księgarni J. B. Langiego) w Gnieźnie.

Cena wiersza jednolamowego 25 fen.
Przy kilkorazowym powtórzeniu ogłoszenia udziela się odpowiedniego rabatu.

S. Bendlowicz i Sp. w Pleszewie.

Hurtowny skład artykułów odpustowych i jarmaczych.

Fabryka zwierciadeł, ram, obrazów, krzyżyków i szkaplerzy.

Wielki wybór różańcy, medalioników, krzyżyków w rozmaitych cenach.

Obrazy malowane na płótnie podług nadesłanych wzorów do ołtarzy, na chorągwie i ołtarzyki, dostarczamy po jaknajtańszej cenie.

 Jako nowość

polecamy

obrazki książkowe z modlitwami
fotograficznym sposobem wykonane z widokami życzonych sobie kościołów.

Premjowany medalem na wystawie krakowskiej 1887 r.

Wzory i rysunki przesyłamy odwrotnie.

NOWOŚCI LITERACKIE.

— Abraham, Prof. Dr. Wł.: Organizacya kościoła w Polsce. Lwów 1890.

— Polacy w Anglii, napisał Ks. Jan Badeni, 1890.

Broszura ta zawiera krótki, ale wierny i dokładny wizerunek biedy ludności, rzuconej siłą wypadków na brzegi Anglii. Wizerunek ten oparł autor na opowiadaniach i udzielonych sobie bardzo licznych notatkach i listach dawniejszych misjonarzy, pracujących w Anglii, a osobliwie dzisiejszego gorliwego ich apostoła O. Józefa von Lassberg, oraz korespondencyi z różnych dzienników, mianowicie petersburskiego „Kraju“, w którym od r. 1885 p. Edmund Naganowski, znany w Anglii korespondent dzienników polskich, opisuje położenie ziomków z wiernością sobie właściwą. Z wszystkich tych relacyi dowiadujemy się, że Polacy w Anglii, a jest ich tam, po różnych miejscowościach, kilka tysięcy, stanowiąc najdalej na zachód wysunięty posterunek, narażeni są na wielkie bardzo niebezpieczeństwa utraty wiary i języka, jeżeli nie na zupełne stracenie. Serce się kraje, czytając te opisy nędzy, łatwowiejności i wyzysku polskiej pracy i potu. Autor proponuje: a) założenie polskiej misyi w Anglii; b) ustanowienie osobnego kapłana-misjonarza Polaka i c) sprowadzenie do Londynu polskich zakonnic, w rodzaju Sióstr Bożej Miłości, Felicyanek lub choćby Służebniczek. (Przegl. katol. 1890, Nr. 30).

— Bł. Ludwik Marya Montfort-Grignon: O zaofiarowaniu się Jezusowi przez

KAZANIA

praktyczne i popularne,
przez pisma katolickie pochwalone, nabyć można u autora pod adresem:

Ks. Adam Rapala,

kapelan kościoła ś. Tomasza Apostoła w Krakowie, ul. Sławkowska, L. 24.

Maryą, przekład O. Prokopa, Kapucyna. Warszawa 1890, str. 308.

Nie strudzony ni pracą ni wic-kiem, znany pisarz kościelny, O. Prokop, wzbogacił literaturę kościelną w dziedzinie ascetycznej jedną perłą więcej. Dokonał bowiem przekładu dzieła francuskiego Bł. Montforta pod tytułem wyżej przytoczonym. W przedmowie zdaje sprawę, dla czego tę właśnie pracę ascetyczną obrał do tłumaczenia. Powołuje się tu na słowa św. Filipa Nereusza: „każde tego rodzaju dzieło, zatwierdzone przez władzę kościelną, czyta się z pożytkiem. Lecz co do mnie, najbardziej mi się podobają dzieła, w których nazwisko autora poprzedza litera S.“, t. j. dzieła przez Świętych pisane. A właśnie autor tego dzieła został zaliczony w r. 1888 w poczet Błogosławionych. „Analecta juris pontificii“ w jednym z zeszytów z roku 1840 tak się wyrażają o pismach Bł. Montforta: „Wrażenie, jakie się odbiera z czytania dzieł sługi Bożego, jest zupełnie wyjątkowem. Czuć tam wielkie namaszczenie, jakie napotykałyśmy tylko w pismach dusz uprzywilejowanych, które Pan Bóg obdarza szczególnymi oświeczeniami Ducha św.“ Podobnie wyraża się O. Faber, poczytywany powszechnie za najznakomitszego pisarza ascetycznego bieżącego wieku w przedmowie do swego tłumaczenia tego dzieła na język angielski. Nie mniej znaczenia pełne są słowa O. Piotra Semenki, gdy wręczając tłumaczowi dziełko, tak się o niem wyraził: „Mała to książeczka, ale dotąd nikt coś piękniejszego nie napisał o Przenajśw. Pannie.“ — Cel tej złotej książeczki tkwi w rozpowszechnieniu nabożeństwa do Maryi sposobem wskazanym przez autora. Całość rozpada się na dwie części, z których pierwsza w rozdziałach zajmuje się nabożeństwem do Najśw. Panny w ogólności, wykazuje potrzebę i cechy tak prawdziwego jak fałszywego nabożeństwa. Druga zaś w 7 rozdziałach wykazuje istotę doskonałego zaoferowania się Jezusowi przez Maryą, powody do niego skłaniające, różne sposoby ćwiczenia się w niem i skutki, jakie ono sprawuje w duszy. W zakończeniu podaje autor sposób zastosowany do tego nabożeństwa przy przystępowaniu do Stołu Pańskiego i formułkę zaoferowania się. Całość sprawia bardzo miłe wrażenie, niesie nie tylko dowód szczególniejszego nabożeństwa autora i tłumacza do Maryi, ale też niechybnie zdoła u wszystkich korzystających z tego dziełka wywołać podobne akty czci gorącej do tej, która tak pięknie Kościół wystawia: „Wspomożeniem wiernych.“ (Bonus Pastor 1890, Nr. 15).

— Moje leczenie wodą. W Kempton, w Bawarii wyszedł polski przekład dokonany przez

Przewielebnemu Duchowieństwu

polecam mój bogato zaopatrzony

skład płócien, bławatów, **kobiercy**, sukna i bielizny

a szczególnie

obojezyki (pod nazwą Ledochowski),

albo

stojące kołnierzyki dla Księży (pod nazwą Leon).

Przyjmuję także zamówienia na **rewerendy** pod gwarancją zupełnego zadowolenia tak pod względem kroju jak i materiału.

M. E. KULESZA.

Gniezno, ulica Warszawska.

Hurtowny

Handel win

węgierskich

A. CICHOWICZA

w Poznaniu przy ul. Berlińskiej Nr. 4 i 5,
i na Węgrzech w Talii, Madzie i Tolesvie pod Tokajem,
założony w roku 1865.

Łaskawym odbiorcom moim polecam moje corocznie u producentów osobiście zakupywane wina górno-węgierskie (Tokajskie) — od najtańszych do najszlachetniejszych gatunków — w różnych odcieniach, zaś Wielebnemu Duchowieństwu i Szanownym Dozoram kościelnym

wina mszalne

(vinum de vite purum)

pod moim osobistym dozorem tłoczone: **litr po 1,50 i 2,00 Mk.**

Oprócz tego polecam z moich bogato zaopatrzonych piwnic

stare wina tokajskie

dla dzieci chorych i rekonwalescentów — po cenach przystępnych.
Próby i cenniki rozsyłam na życzenie franko.

Niesłychane obniżenie ceny.

Wojna. (W dolinie łez).

ARTURA GROTTGERA

jedenastcie wspaniale wykonanych kartonów sposobem heliografurowym, nie ustępującym w niczem najlepszym fotografiom, format duże folio.

Zamiast 30 marek tylko za 4 marki

poleca

Księgarnia J. B. Langiego w Gnieźnie, doliczając za porto i opakowanie na pierwszą zonę portową 45 fen., na dalszą odległość 70 fen.

Wielebnemu Duchowieństwu i Szanownej Publiczności polecam mój

Zakład dla artystycznej rzeźby kościelnej w Krakowie,

który zyskał sobie szerokie uznanie, dzięki artystycznemu i sumiennemu wykonaniu poleceń o niskich cenach. O ile Zakład ten odpowiada wszelkim wymogom, dowodem na to bardzo przychylnie głosy wszystkich czasopism polskich, oraz liczne listy z podziękowaniami, z których dwa tylko umieszczam poniżej. Jakkolwiek ceny w moim zakładzie są w ogóle niższe od cen w zakładach Tyrolskich, Monachijskich i innych zagranicznych, — to jeszcze specjalnie dla Odbiorców zamieszkałych w znaczniejszej od Krakowa odległości, ceny te jeszcze więcej obniżam, a to ze względu na koszta transportu. Wykonuje wszelkiego rodzaju figury, ołtarze, stalle, konfesyonały, ambony, chrzcielnice, feretrony, pulpity, klęczniki, bolasy, lichtarze, Boże groby i w ogóle wszystko, co w zakres rzeźby i architektury wchodzi, tak w drzewie jako też i innych materiałach. Przyjmuje zamówienia na obrazy olejne do ołtarzy, chorągwi, feretronów it. d.

Na żądanie wysyłam cenniki, fotografie i rysunki.

Upraszam o podawanie dokładnych rozmiarów miejsca, w którym zamówiony przedmiot ma stać, lub rozmiary samego przedmiotu, a także w jakim stylu ma być wykonany.

Pojedyncze figury jak Serce Maryi i Pana Jezusa i wszystkich innych figur: wysokość: ctm. 75 — 100 — 125 — 150 — 175 — 200
cena: zlr. 30 — 40 — 70 — 95 — 128 — 200

Figury z Dzieciątkiem Jezus na ręku, jak N. P. Maryi, ś. Józefa, Antoniego i t. d. wysokość: 35 ctm. — 50 — 75 — 100 — 125 — 150 — 175
cena: 14 zlr. — 22 — 32 — 48 — 80 — 110 — 150

Chrystus w Grobie: wysokość: 80 ctm. — 100 — 125 — 150
cena: 22 zlr. — 30 — 68 — 92

Chrystus zmartwychwstały na resurrekcyę: wysokość: 50 ctm. — 75
cena: 12 zlr. — 30

Kazimierz M. Chodziński,

w Krakowie, ul. Kolejowa 18.

Wielmożny Panie!

Statua Matki Boskiej z pracowni Pańskiej jest tego rodzaju, że obok niej statua Serca Pana Jezusa, którą wcześniej sprowadziłem z Gröden z zakładu Purgera, wygląda bardzo niekorzystnie. Obok pracowni Pańskiej, odznaczającej się artystycznym, słownością i taniocią, pracownie zagraniczne miejsca mieć nie powinny — a popierać swoich nakazują rozsądek jeżeli nie patryetyzm. **Ks. Henryk Otowski**, Dziekan w Grębaszowie.

Konwent OO. Franciszkanów w Krakowie poświadcza, że po wykonaniu do stali płaskorzeźby „Słub błogosławionej Salomei“ przez pana Kazimierza M. Chodzińskiego, odpowiadającej wszelkim wymogom sztuki rzeźbiarskiej, zawarł z pomienionym artystą umowę w celu wykonania dalszych płaskorzeźb kościołowi. Zarazem Konwent przyznaje na pochwałę pana Chodzińskiego, że płaskorzeźba przez niego wykonana w niczem nie ustępuje zagranicznym, które z braku podobnego zakładu rzeźby kościelnej w kraju — sprowadzać z zagranicy był zmuszony.

Ks. Remigiusz Duda, Gwardyan OO. Franciszkanów.

Adama Mickiewicza portret

wykonany litograficznie podług rysunku Horowitza.

Oprawny w czarną ramę, format 29 ctm. szeroki, 42 ctm. wysoki, z opakowaniem i przesyłką 2 Mk., na dalsze oddalenie 2,25 Mk.

poleca

księgarnia J. B. Langiego w Gnieźnie.

Ks. J. A. Łukaszewicza, głośnego dziecka **Ks. Kncippa**.

W 4 latach rozeszło się w Niemczech 10 wydań tej popularnej książki w liczbie 90,000 egzemplarzy. Tłómacz dokonał przekładu z 15 wydania dokładnie, gładko i bardzo udatnie; myśl każda oddana wyraziście; czytając dziełko, prawie zapomina się, że leży przed nami przekład niemieckiej książki. Uznanie prawdziwe należy się tłómaczowi za przyswojenie językowi naszemu tej pracy. Cała książka dzieli się na 3 części. W pierwszej wyłożona metoda, zabiegi i sposób ich zastosowania; w drugiej apteka domowa ta sama, jakiej nie brakło dawniej w żadnym polskim domu; w trzeciej części omawia rozmaite przypadki chorób ich leczenia. Wielu chorym przyniosła ta książka ratunek i ocalenie, zdrowym otworzyła oczy i do higienicznego zachęciła życia. We wzorowym przekładzie pojawiająca się dziś książka Kncippa będzie cennym w każdym domu nabytkiem. Iłóż to ludzi chronicznie cierpi na przeróżne słabości, a dotychczasowe leczenie ulgi im nie sprawia; iluż mieszkając po wsiach i miasteczkach, nie ma lekarza pod ręką? Książdź, nauczyciel, ekenom, leśniczy i t. p. wiele dobrego mogliby zrobić ludziom, czerpiąc radę z książki Kncippa. Bonus Pastor 1890, Nr. 15).

— Nowy upominek dla parafian, zawierający: Krótki katechizm i treściwy wykład obzędów Kościoła Rzymsko-katolickiego, ułożył **Ks. Adolf Pleszczyński**, K. S. T. pleban Międzyrzeczki. Wydanie szóste poprawione. Warszawa. (W drukarni Franciszka Czerwińskiego) 1890. Cena kop. 15.

Autor należy do rzędu tych szczęśliwych ludzi, którzy nie poprzestając na swem własnym zdaniu, wsluchują się w głos krytyki i opinii publicznej i stósownie do tego pracę swoją ciągle poprawiają. Stąd to nowe wydanie jego bardzo pożytecznej a bardzo taniej książeczki z największym pożytkiem przez lud nasz spożytkowane być może. — Szkoda, że znowu Ministrantura nie mogła się obejść bez erratów, a nadto bez opuszczenia całego tego wiersza: „Quia tu es, Deus, fortitudo mea, quare me repulisti et quare tristis incedo, dum affligit me inimicus“. (Przegląd katol. 1890, Nr. 29).

Ks. Fr. Jar.

— Kazania przygodne, głozone między ludnością wiejską, podczas świąt i odpustów w kościołach dyecezyi krakowskiej przez **Ks. Adama Rapałę**, kooperatora i kaznodzieję. Nakład Autora. Czysty dochód na odnowę kościoła

ś. Tomasza Apostoła przeznaczają. Kraków 1887. Cena 1 floren.

Literatura kaznodziejska, mianowicie dla klas wykształconych i miast większych, nie jest u nas tak uboga, jak się tu i owdzie na pobieżne sądy napotyka. Prędzej dałby się usprawiedliwić zarzut, iż stosunkowo do liczby pobożnych słuchaczy i rzeczywistej potrzeby nieco za mało ogłasza drukiem kazań, mów przygodnych i pogrzebowych dla ludu wiejskiego, dla wyrobników i mniej wykształconych rzemieślników, zwłaszcza małomiastek. Skromną cegiełkę do budowy dorzucił X. Rapała w powyżej przytoczonym zbiorze dwunastu kazań na uroczystości śś. Izydora, Antoniego z Padwy, Jana Chrzeciela, Apostołów Piotra i Pawła, Jana Kantego, Michała Archanioła, Franciszka z Asyżu, Teresy, Marcina B. i W., Andrzeja Ap., Mikołaja B. Mireńskiego i Podwyższenie św. Krzyża. Wszystkie te kazania odznaczają się odpowiednią krótkością, wielką popularnością bez prostactwa i rażącej płytkości lub trywialności, a z każdego ustępu przebija się czy to jaki artykuł wiary lub moralności, czy też praktyczne zastosowanie do codziennych potrzeb życia wiejskiego lub małomiastek. Obrok duchowny jest tu bardzo obfity. Tęgoż Autora „Kazania ku czci Najśw. Boga-Rodzicy, Niepokalanie poczętej Maryi Dziewicy, Królowej Korony polskiej, głoszone w diecezji krakowskiej, do druku podane w Grodku roku 1889. Cena 1 złr.“ przeznaczone są również dla ludu wiejskiego i małomiastek, jak się ze „Wstępu“ pokazuje. Wielka atoli zachodzi różnica między pierwszym a drugim zbiorem kazań X. Rapały. Kazania bowiem: O Niepokalanem Sercu N. Maryi Panny, na uroczystości Niepokalanego Poczęcia, Oczyszczenia, Zwiastowania, Szkaplerza, Wniebowzięcia, Narodzenia, Różańca św., jako też „Przemowa przy rozpoczęciu Nabożeństwa majowego“, aczkolwiek przystępne są dla mniej wykształconej klasy naszego społeczeństwa, to przecie obciążają zbyt ciężko pamięć prostactwami cytowanymi liczbami, nazwiskami i całych ustępów z Ojców Kościoła. Nie zbywa wprawdzie i w tym drugim zbiorze kazań na obrok duchowny i praktycznych wskazówek dla ludu naszego, lecz w porównaniu z pierwszym zbiorzem robi wrażenie większej pretensyjności, aniżeli gorącej żądzy zbudowania i porwania słuchaczy do naśladowania N. Maryi P. Z tego też powodu są te kazania znacznie dłuższe od tych w pierwszym zbiorze, a kaznodzieja znajduje tu niejedną, może dotąd nieznaną sobie szczegół z życia Matki Bożej. Obydwa zbiory kazań zaopatrzone są w aprobatę Władzy Duchownej i polecone przez różne pisma katolickie w Galicyi wychodzące. Nabyć można takowe u Autora X. Adama Rapały, kapłana kościoła św. To-

Dopiero co wyszło:

Moje leczenie wodą

na podstawie przeszło 30-letniego doświadczenia
napisał

dla leczenia chorób i utrzymania zdrowia

Ks. Sebastyan Kneipp,

rz.-k. proboszcz w Wörishofen.

Z upoważnieniem autora z 15go uzupełnionego wydania przetłumaczył

J. A. Łukaszewicz.

8°, 348 XVI str. Cena za egz. brosz. 2,60 Mk., opr. w półskórek 3,20 Mk. — na koszt przesyłki dołącza się 20 fen.

To samo dzieło także w niemieckim języku odebrała na skład główny

Księgarnia J. B. Langiego
w Gnieźnie.

J. B. LANGE W GNIEZNIĘ,

Wydział materiałów piśmiennych

- Przesyłka przy zamówieniu od 5 M. poczawszy franko.*
- Papier koncepcyjny**, ryżę po 3,50, 4, 4,50, 5, 6, 7 Mk., odpow. libię od 20 do 35 fen.
  - Papier kancelaryjny**, ryżę po 5, 6, 7,50, 8, 10, 12, 15 Mk., odpow. libię od 25 do 75 fen.
  - Papier listowy**, 8°, w paczkach po 250 arkuszy, 1,25, 1,50, 2, 2,50, 3 Mk.
  - Papier listowy, format angielski**, w paczkach po 100 ark., po 65, 75 fen., 1, 1,25 Mk.
  - Stosowne koperty** do powyższych papierów od 30 fen. za 100 poczawszy.
  - Koperty** z drukowanym adresem do prześw. Konsystorza Arcyb. w Gnieźnie lub Poznaniu. Tak papier jak i koperty, nawet w najtańszych gatunkach, są dobrze klejone t. j. nie przebijają.
  - Kartyony**, 25 arkuszy papieru i 25 kopert za 40, 50, 60 fen.; 1, 1,50 Mk. 50 arkuszy papieru i 50 kopert za 50 fen.; 1, 2 Mk.
  - Kartyony ozdobne** z papierem kolorowym, ozdobionym wyściskami i monogramami od 1 do 25 marek.
  - Pióra stalowe**, angielskiego, francuzkiego i niemieckiego wyrobu, we wszystkich używanych gatunkach, tuzin po 10, 15, 20 i 25 fen.
  - Olówki**, czarne po 5 i 10 fen.; Fabera po 15 fen. i olówki kolorowe po 10, 15, 35 i 50 fen.
  - Trzonki do piór**, drzewiane, metalowe, kauczukowe i t. d. od 5 fen. do 1,50 Mk.
  - Trzonki napelnione atramentem**, najnowszej konstrukcyi po 3,50, 4, 10 i 15 Mk.
  - Pisarki, kalamarze i piasełniczki, lak, klej i atrament.**
- Przesyłka przy zamówieniu od 5 M. poczawszy franko.*

Przesyłka przy zamówieniu od 5 Marek poczawszy franko.

Księgarnia J. B. Langiego w Gnieźnie

odebrała na skład i poleca:

POCZET KRÓLÓW POLSKICH.

Zbiór 40—50 portretów historycznych,

rysunki

JANA MATEJKI,

tekstem objaśniającym zaopatrzył

Stanisław Smolka.

Dzieło to wychodzić będzie zeszytami, z których każdy obejmować będzie po dwa rysunki (heliograwury) z odpowiednim tekstem. — Co miesiąc ukaże się 1—2 zeszytów. Cena za zeszyt 2 Marki. — Wydanie na papierze chińskim w pierwszych odbiciach à 3,60 Mk. — Całe dzieło obejmować będzie 20—25 zeszytów i wyjdzie w przeciągu roku. — Przedpłatę pod bardzo korzystnymi warunkami przyjmuje powyższa księgarnia każdego czasu.

Formularze na szczegółowe wykazy kapitałów i funduszków kościelnych; formularze do Etatów, składania rachunków kościelnych, Dzienniki dochodu i rozchodu, Manualy, poleca

J. B. LANGE w GNIEŹNIE.

Zapisywać można na każdej poczcie pruskiej:

OREDOWNIK,

PISMO DLA POLSKIEGO STANU ŚREDNIEGO.

wychodzące rok dwudziesty codziennie.

Kosztuje na kwartał 2,25 Mk.

GŁOS POLSKI,

PISMO DLA KLASY PRACUJĄCEJ,

wychodzące 3 razy na tydzień.

Kosztuje na kwartał tylko 75 fen.

Abonament

na

CZASOPISMA

polskie,

niemieckie, francuskie

i t. d. i t. d.

przyjmuje każdego czasu

księgarnia

J. B. LANGIEGO w GNIEŹNIE.

Flisy

na posadzki kościelne trwale i piękne w formacie w przeciętni 20 centymetrów, gładkie, białe i we wafłowym wzorze; białe, w kolorze lupkowym i żółte; za metr 3 marki.

Ogniotrwale farby

na drzewo, 100 kilo 20—24 Mk. poleca

Adlershofer-Steinfliesen-Fabrik Comtoir, Berlin, Michaelisstrasse 43. Hof. — Przesyłka wzorów bezpłatnie.

Formularze do

Wykazów składek

(jeden formularz dający się zastosować do wszystkich składek oprócz katedralnych)

poleca

DRUKARNIA

J. B. LANGIEGO w GNIEŹNIE.

masza Apostoła w Krakowie, ulica Sławkowska L. 24. Cena po złot. ren. za broszurkę nie spełnia sto stronic zawierającą, zdawaćby się mogła zbyt wygórowaną; jednakżeż zważyć należy na szlachetny cel Autora, który czysty dochód przeznaczają na odnowienie kościoła św. Tomasza Apostoła, przy którym Bogu i narodowi swemu służy. Przy nowym wydaniu tych kazań wypadłoby większą zwrócić uwagę na pomyłki drukarskie, które niekiedy zrozumienie rzeczy utrudniają.

X. H. K.

— Der katholische Seelsorger. Wissenschaftlich-prakt. Monatsschrift für den Clerus Deutschlands. Herausgeg. von Prof. Dr. Heiner und Prof. Dr. Otten. II. Jahrg. 8. Heft. Paderborn (Ferd. Schöningh) Cena za Rocznik 4 marki.

Inhalt: Das Misstrauen. Eine moralische Abhandlung. (Schluss). Von Prof. Dr. Koessing. — Die Krautweihe auf Mariä Himmelfahrt. Von Pfr. Franz Schauerte. — Sinnbilder der heil. Eucharistie in der heil. Schrift. (Schluss). Von Kaplan König. — Die Verletzung des geistlichen Gerichtsstandes. Von Prof. Dr. Heiner. — Der Aktenschrank. Von Pfr. Gerhardy. — Über die Affekte und deren Einfluss auf das sittliche Handeln. Von Pfr. Kaes. — Aphorismen über die Restitution. Von P. Irénäus Bierbaum. — Protestanten als „Taufpaten“. Von Dr. H. — Einige Bemerkungen zu einzelnen Hymnen des Breviers. Von Dr. Rudolphi. — Kongregations-Entscheidungen. — Anfragen. — Miscellen.

— La Sainte Bible (texte latin et traduction française commentée d'après la Vulgate et les textes originaux à l'usage des Seminaires et du Clergé, par Fillion, professeur d'écriture S. au grand-semin. de Lyon. t. I, 1888.

Mamy przed sobą pierwszy tom nowego wydawnictwa francuzkiego Biblii z komentarzem, na 8 tylko tomach mającym się ograniczyć. Przeznaczone jest nie tylko dla uczonych specjalistów, ile dla ogółu duchowieństwa parafialnego i dla świeckich wykształconych. Tom I o 684 str. 8° zawiera cały Pentateuch. Metoda ta: in pagina fracta podaje autor tekst Wulgaty z tłumaczeniem obok francuzkiem Saey, przez siebie niekiedy do tekstu ścisłej dopasowanem, na dole tekstu umieszczony komentarz drobniejszym drukiem. Na początku tomu wstęp ogólny o znaczeniu Biblii, jej autorze, celu — Zbawicielu, o kanonie, oraz inne wskazówki, każdą pojedynczą księgę

poprzedza krótka do niej introdukcya. Krom komentarza słownego pomieścił autor komentarz obrazowy, ryciny, do odnośnych miejsc tekstu wyjęto ze znanych już czytelnikom „Prze-glądu“ Atlasów (Filliona), opartych na odkryciach archeologicznych. W skutek czego jednym spojrzeniem można rozwiązać trudności tekstu. Papier chiński, druk przypisków nieco za drobny. Tak się przedstawia zewnętrznie 1-szy tom wydawnictwa. Kto zna zbiorową pracę biblijną uczonych księży francuzkich niedawno ukończoną, ten zgodzi się, że nad wszystkie komentarze celują te na 3 Ewangelie, których autorem skromny a uczony profesor Sem. Lugduńskiego, tenże Ks. Fillion, uczeń słynnego, do dziś żyjącego archeologa-bilisty, Ks. Vigouroux. Skąd a priori korzystnie można wyrokować o pracy sumiennego autora, a ten sąd a posteriori istotnie się sprawdza. Jest to krótki, zwięzły, w rodzaju Menochiusza, komentarz, lecz wyjaśnienia jego są postawione na wysokości badań nowoczesnych, archeologicznych, filologicznych. Miejsca ważniejsze ze względu teologicznego, lub trudniejsze są obszerniej nieco wyjaśnione z zaznaczeniem dzieł specjalnych; znaczniejsze uchylenia Wulgaty od tekstu są uwzględniane, gdyż celem tłumacza jest sens literalny wyluszczyć. Nie pomija autor okazji, aby choć paru słowy niekiedy natrać o sensie moralnym, lub o stronie estetycznej formy. Cel i przeznaczenie komentarza nie pozwala na dłuższe dyskusye, stąd tylko najprawdopodobniejszą opinię podaje, jedną lub dwie, w niepamięci zostawiając resztę; a przyznać należy, że w wyborze jest krytyczny, przewyższa pod tym względem mimo swej krótkości komentarze nowoczesne innych autorów, jak np. Genezę Ks. J. Lamy. Wykład odznacza się nadzwyczajną zwięzłością, jasnością i przystępnością, może niekiedy za krótki. Zamiarem autora jest zostać nowoczesnym Menochiuszem, czyli komentarz Menochiusza odnowić, zastąpić; zamiar ten w tym pierwszym tomie (Pentateuchu) rzeczywiście został osiągnięty. A co autor w dedykacyi na początku mówi o swym mistrzu, Ks. Vigouroux, że jego wykład nie męcząc bawił uczniów, to sprawiedliwie może do siebie zastosować. Kończąc to sprawozdanie nie mogę się powstrzymać od poruszenia i podania pod rozwagę czytelników jednej nader ważnej rzeczy. W ostatnich czasach mieliśmy u nas aż pięć wydań Biblii zapowiedzianych, z których dziś jedne są już wykonane, jak 2-gie wyd. J. Eksc. Ks. Biskupa Kozłowskiego, drugie jeszcze wychodzą (Glücksberga 2 wyd. z ilustracyami Dorego i J. Eksc. Ks. Biskupa Jaczewskiego), dwa pozostałe (w Warszawie i Poznaniu), zdaje się, jeszcze nie zaczęły wychodzić. O wszystkich to można po-

Canon Missae

wydania Pusteta, Benzigera, paryskie i turnejskie
we wielkim wyborze

Praeces ante et post missam,

Renovatio Eucharistiae,

Index

missarum fundatorum

poleca

J. B. Lange w Gnieźnie.

Formularze

do

wyborów dozorów kościelnych

poleca

J. B. LANGE w GNIEŹNIE.

Przy łaskawem zamówieniu proszę o podanie ilości członków należących do parafii, abym odpowiednią ilość arkuszy do spisu tychże mógł przesłać.

Najnowsze wydawnictwa „Macierzy Polskiej“ we Lwowie:

Walczakiewicz: Jan Tarnowski, hetman w. kor.
Cena za 1 egzemplarz z franko przesyłką 15 fen.

hetmanie Stanisławie Żółkiewskim,
napisał Fryderyk Papée. Z przysyłką 20 fen.

Opieka gromadzka przez Rawiczankę, z przesyłką
franko 20 fen.

Pol Wincenty: Pieśń o ziemi naszej. Ozdobnie opr.
w całe płótno z wyciskami. Cena 50 fen.

Lenartowicz Teofil: Pieśń o bitwie Baclawickiej i o Kościuszcze, przez Czesława Pieniżka, w jednym tomiku opr. w całe płótno z pięknymi wyciskami.
Cena tylko 50 fen.

Na kosztą przesyłki dołącza się 5 fen. od egz. Przy odbi 10ciu
lub więcej tomików, zamawiający kosztów przysyłki nie ponosi.
Książeczki te bardzo są odpowiednie dla ludu i młodzieży polski.

Skład główny

w księgarni J. B. Langego w Gnieźnie.

Księgarnia

J. B. LANGIEGO
w Gnieźnie
poleca

Missale romanum

Missae defunctorum

Breviarum romanum

Horae diurnae

Benedictionale

Rituale sacramentor.

Cantionale

Biblie

etc. etc.

Wydania kam poduńskie, kra-
kowskie, mechlińskie, re-
gensburskie i turnejskie.
Oprawy podług życzenia.

Znaczne zniżenie ceny.

Żywot
ś. Alojzego Gonzagi

przez

W. O. Wirgiliusza Ceparego T. J.

Na język polski przełożył

O. Szymon Wysocki.

8°, str. 456.

Cena zamiast 1,60 M. tylko 75 fen.

Rogalski Leon:

HISTORYA

LITERATURY POLSKIEJ.

2 tomy. 4°, str. 596 i 814
i skorowidz.

Zamiast 15 Mk. tylko 5 Mk.

Powyższe dzieła dostarcza
franko o ile zapas starczy

Księgarnia

J. B. LANGIEGO

w Gnieźnie.

wiedzieć, nie wchodząc w szczegó-
lową ich ocenę, że, lubo nie są bez
pożytku większego, lub mniejszego,
potrzebom jednak obecnym w całości
nie odpowiadają, z tej prostej przy-
czyny, że nie liczą się ich komen-
tarze z rezultatami badań nowszych.
Skąd ani pasterz, ani alumni, ani
wykształcone osoby świeckie nie
znajdują tam rozwiązania trudności,
jakie nastrożają czasy obecne, ani
wyjaśnienia tekstów niektórych do-
kładniejszego, co studya nowoczesne
zdobyły. Pytanie więc, czy nie jest
pora pomyśleć o stósowniejszym ko-
mentarzu, oryginalnym lub tłóma-
czeniu np. Ks. Filliona? Dzielnych
pracowników na polu biblijnym, —
z których jedni niegdyś zdobyli selle
akademickie, dziś zdobią biskupie,
drudzy zaś chwalebnie też selle aka-
demickie do dziś dzierżą, tajemnice
księgi nad księgami, rozświetlając,
— dzięki Bogu posiadamy — zadanie
przeto nie byłoby nad siły. (Przegl.
katol. 1890, Nr. 32). Ks. A. Z.

Poszukiwania.

J. B. Lange w Gnieźnie
poszukuje: **Kazania katolickie**
przez **Ks. M. Königsdorfera**
w tłómaczeniu Ks. Pawła Rze-
wuskiego (Warszawa). Łaskawo
zgłoszenia upraszam wprost.

Hurtowny handel win

W. BUCZKOWSKIEGO

Stary Rynek 73. w **POZNANIU**, Stary Rynek 73.

Rok.	Wina górno-węgierskie.	Za beczkę oryginal. 136 ltr. Marek	Wina węgierskie czerwone.	Za oryginalną butelkę Marek
1886	Wytrawne stołowe samorodne doszczowki	160-180-200	W rozmaitych gatunkach	1,00- 2,00
—	Wytrawne pełniejsze stołowe	210-240-300	Wina francuskie czerwone.	
1885	Wytrawne stołowe samorodne	180-210-240	Z pierwszorzędných domów wprost z Bordeaux w rozmaitych gatunkach od	1,00- 8,00
—	Przetrawione stołowe	210-240-300	Wina mozałskie.	
—	Wytrawne pełne szlachetne	270-300-360	W rozmaitych gatunkach	0,80- 5,00
1883	Wytrawne stołowe szlachetne	240-270-300	Wina reńskie.	
—	Przetrawione stołowe szlachetne	300-330-360	W rozmaitych gatunkach	0,80- 5,00
—	Tokajskie słodkie tłuste	360-400-450	Wina reńskie musujące.	
1880	Wytrawne pełne dębaki	300-360-450	W rozmaitych gatunkach	2,00- 5,00
—	Wytrawne stołowe pełne	270-300-330	Wina hiszpańskie.	
—	Przetrawione stołowe	300-330-360	Sherry. Madeira, Malaga, Portwein od	2,00-10,00
1878	Przetrawione pełne szlachetno	360-400-450	Szampany francuskie.	
—	Tokajskie słodkie tłuste	450-500-600	W różnych najlepszych prawdziwych markach	5,00-10,00
	Stare wina tokajskie wytrawne, przetrawione i słodkie na butel- kach $\frac{1}{2}$ ltr. od 3,00 - 15 Mk.		Koniaki francuskie.	
	Wina słodkie dolno-węgierskie.		Z pierwszorzędných domów	3,00-10,00
	Ruster	180-240		

Wszystkie wina butelkowe niżej 3 Mk. obliczam bez szkła. — Skrzynki, butelki jako i sądkki z wyjątkiem oryginalnych, których wcale nie obliczam, odbieram po obliczonej cenie, jeżeli takowe w przeciągu 6ciu tygodni w dobrym stanie franco zwrócone zostaną. — Przy odbiorze $\frac{1}{2}$ beczki ceny hurtowne, niżej tego obliczam mały procent. Wpłaty i rimessy upraszam do mnie wprost nadsyłać, zastępcy memu tylko wtenczas, jeżeli uwierzytelnioną plenipotencyą do odebrania pieniędzy wykazać się może. Kupującym za gotówkę $\frac{3}{4}$ sconta.

Rok założenia 1800.

J. B. PURGER,

Rok założenia 1800.

w Gröden. (w Tyrolu),

poleca się Wielebnemu Duchowieństwu i Szanownym Dozorom kościelnym do wykonywania
ołtarzy kościelnych i domowych jako też i cyboryów

w każdym stylu i ma znaczną ilość fotografii we wielkim formacie do łaskawego przejrzenia. Dostarcza również stacyi w płaskorzeźbie w ramach (w każdym zyczonym stylu), jako też wielkie żłóbki w rozmaitej wielkości i wzorach; szczególnie polecam Wieleb. Duchowieństwu większe żłóbki kościelne, które się stawia na ołtarze, a które powleczone są najdelikatniejszą strzyżką sukienką. — Kosztorysy bezpłatne, jednakże upraszam o zwrot wzorów i planów, w razie gdyby zamówienie nie miało przyjść do skutku. Ręczę za prawdziwe wykonanie w odnośnym stylu, polecam się łaskawym względom.

Uwaga. Kosztorysy ołtarzy i t. d. mogą wtenczas dopiero podać, gdy mi rysunki lub wzory poprzednio nadesłane będą i czy kolorowanie i złocenie tylko w połowie czy też całkiem bogato ma być wykonane. Do dokładnego obliczenia i podania ceny należy podać także jaknajszczegółowsze rozmiary. Z wielu rozmaitych świadectw, które w nagrodę otrzymałem, przytaczam tylko następujące:

Kościół farny w Ettyck na Węgrzech sprowadził od p. J. B. Purgera w Gröden w Tyrolu 2 figury po 2 metry wysokie, przedstawiające śś. Apostołów Piotra i Pawła. Wykonanie tych figur jest pod każdym względem mistrzowskie i wzbudziło ogólny podziw i dlatego można zakład ten sumiennie każdemu polecić.

Alex Nyicak,

proboszcz i radca konsystorski.

Madony i figury świętych każdego imienia i podług wszelkich wzorów:

1 metr wysokie,	1,15 mtr.,	1,35 mtr.,	1,50 mtr.
fl. 50.—,	75.—,	100.—,	125.—,
	1,65 mtr.,	1,80 mtr.,	2 metry.
	150.—,	175.—	2,25.

Kłęczące aniołki i cherubiny do cyboryów i grobów świętych:

50 cmtr.,	65 cmtr.,	80 cmtr.,	1 metr,	1,15 mtr.
fl. 30.—,	60.—,	90.—,	140.—,	200.—,

za parę z posrebrzanemi i złoceniemi skrzydłami.

Krzyże z Panem Jezusem bez podstawy, do zawieszania, dla szkół, na kazalnicy i t. d.

30,	40,	50,	60 cmtr.
fl. 4,50	6,75	10.—	15.— za jeden.

Tych samych wielkości z podstawą do ustawiania na ołtarze, katafalki i t. d.

wysokie 30,	40,	50 cmtr.
fl. 6.—,	9.—,	12.— za jeden.

Ceny większych figur Pana Jezusa bez krzyża, do ustawienia na krzyżach misyjnych, na cmentarzach, kaplicach połowych i t. d.

wysokie 65 cmtr.	80 cmtr.	1 metr,	1,15 mtr.	1,35 mtr.
fl. 10.—,	15.—,	25.—,	35.—,	50.—
	1,50 mtr.,	1,65 mtr.,	1,25 mtr.	
	75.—,	100.—,	180.—.	

Pan Jezus w klęczącej postawie do grobów świętych

we wielkości 80 cmtr,	1 metr,	1,15 mtr.
fl. 25.—,	35.—,	50.—,
	1,35 mtr.,	1,50 mtr.
	75.—,	100.—

Figury Matki Boskiej Bolesnej z Panem Jezusem na łonie

we wielkości 80 cmtr.,	1 metr,	1,15 mtr.,	1,35 mtr.
fl. 75.—,	100.—,	150.—,	200.—

Rzeźbione w drzewie, w bogatej malaturze.

Wielkość figur (bez ramy)

50 cmtr.,	65 cmtr.
ze 4 figur. fl. 550.—,	fl. 750.—,
z 5 „ fl. 750.—,	fl. 1000.—,
z 6 „ fl. 950.—,	fl. 1200.—

Cena za całą drogę krzyżową.

Z dowolną odpłatą częściową.

We wielkości

58,	65,	80 cmtr.	
fl. 20.—,	25.—,	35.—	
	z Jezusem na rękę		
	58,	65,	80 cmtr.
	fl. 25.—,	30.—,	40.—

Figury na dzień zmartwychwstania Pańskiego mam zawsze na składzie w następujących wielkościach: 50 cmtr. po 15 fl., 58 cmtr. po 20 fl., 65 cmtr. po 25 fl., 80 cmtr. po 35 fl. za figurę zupełnie gotową.

Kolejka żłóbkowa, powleczone najpiękniejszą strzyżką sukienką, obejmuje następujące figury: Dzieciątko Jezus, Pannę Maryję i Józefa, Aniołów w górze, trzeci do picia pasterzy, Trzech Króli, trzech służących jako też wołu i osiołka, wielbłąda, kilka owiec i jagniąt. Zwyczajna wielkość figur wynosi 30 do 65 cmtr. Cena od 150 do 300 fl. za cały żłódek i wyżej, stosownie do wielkości i liczby figur i czy ze stajenką lub bez niej.